

"İ'lem Eyyühe'l-aziz! Her şeyin bâtını zahirinden daha âli, daha kâmil, daha lâtif, daha güzel, daha müzeyyen olduğu gibi, hayatça daha kavî, şuurca daha tamdır..." Devamıyla izah eder misiniz?

"İ'lem Eyyühel-Aziz! Her şeyin bâtını zâhirinden daha âlî, daha kâmil, daha latif, daha güzel, daha müzeyyen olduğu gibi; hayatça daha kavî, şuurca daha tamdır. Ve zâhirde görünen hayat, şuur, kemal ve saire ancak bâtından zâhire süzülen zaîf bir tereşşuhtur. Yoksa bâtın camid, meyyit olup da ilim ve hayatı dışarıya vermiş olduğuna zehaba ihtimal yoktur."

"Evet, karnın (miden) evinden; cildin, gömleğinden ve kuvve-i hâfızan, senin kitabından nakş ve intizamca daha yüksek ve daha garibdir. Binaenaleyh, âlem-i melekût âlem-i şهادetten, âlem-i gayb dünya ve âhiretten daha âli ve daha yüksektir."(1)

"İnsan şu kâinat ağacının en son ve en cemiyetli meyvesi,.."(2)

"Âlemde ne varsa numunesi mahiyet-i insaniyede vardır."(3)

Nur Külliyyatı'nda yer alan bu iki cümleden hareket ederek, bu İ'lemde geçen hakikatleri önce insan merkezli olarak anlamaya çalışalım. Daha sonra düşüncemizi genişletir, kâinat ağacına tatbik edebiliriz,

İnsanın bir zahiri var, bedeni; bir de batını var, ruhu.

Üstat Hazretleri "**Beden ruhun hanesidir.**" buyurur. O hanede vazife gören ruh haneden daha mükemmeldir. Zira, efendi odur, beden onun hizmetine verilmiştir. Padişah, saraya göre değil, saray padişaha göre şekillenir.

Ruh bedenden daha kâmil, daha latif, daha güzeldir. Nitekim, bedendeki güzellikler bir bakıma ondan gelmektedir; yani bütün organlar ona göre ve onun faydalanabileceği şekilde yaratılmışlardır.

Ruhta görme sıfatı var da göz ona göre yapılmış; gözlüğümüzün göze göre,

ayakkabımızın ayağımıza göre şekillenmesi gibi.

Bedendeki her şey ruha göre ayarlanmış. Ruhta yazma özelliği var da el ona göre hazırlanmış. Hayvana böyle bir ruh verilmediği için böyle bir el de verilmemiş.

Ruhumuzda hayret etme ve secde etme kabiliyeti var da, alınımız ona göre yapılmış.

Bizde en mükemmel şekliyle kendini gösteren bu kanun, başka varlıklarda da hükmünü icra ediyor. Ruhlu varlıklarda bedenler ruha göre şekillenirken, bitkilerde, hatta bir yönüyle cansız varlıklarda bile madde âlemi o varlığın mahiyetine, vazifesine göre şekil alıyor.

Bir ağaca bakalım. Ağacın içinde bir tezgâh çalışıyor. Orada manevî bir fabrika var. Ağacı kestiğimizde böyle bir fabrikaya rastlamıyoruz, ama o ağacın dallarından asılan meyveler **“Biz bu fabrikanın mahsulleriyiz.”** diyorlar.

İşte ağacın maddesi olan odundan öte, onda bir manevi fabrika faaliyet gösteriyor. Bu odun maddesi ağacın zahiri, fabrika ise batınıdır; beden ve ruh gibi.. Ve o batınî fabrika bu ağaçtan, onun zahirinden daha harikadır; ruhumuzun bedenimizden daha mükemmel olması gibi.

Bir makalede okumuştum: Ağacın içinde, kökten tâ en üst yapraklara, meyvelere kadar uzanan su boruları var. Bir tanesinin eni milimetrenin yüzde ikisi kadar; 0.02 mm. Kökün emdiği sular bu ince borularla ağacın en üstüne kadar gidiyor.

Üstad Hazretleri bu su pompalaması ameliyesinin manevî asansörler ile yapıldığını ifade ediyor. Asansörü yukarı çıkaran elektrik enerjisi yerine burada da akıl almaz bir enerji iş görmektedir; hem de yer çekimine rağmen. Bu büyük engeli aşıp suyu en yukarıdaki yaprakların imdadına yetiştirmek, o incecik damarların işi değil.

Elektrik telleri gibi, bu damarlar da bir kuvvetin nakline vesile olmaktadır. Bu kuvvet, dünyayı Güneş etrafında gezdiren kuvvettir; bu kuvvet, gezegenleri döndüren kuvvettir ve bu kuvvet, yerdeki bütün cisimleri çekip semaya fırlamalarını engelleyen kuvvettir. Bu kuvvet, insanın bir yükü kaldırmasını, atın, devenin insanı taşımalarını, aslanın avını yakalamasını temin eden kuvvettir.

“La havle vela kuvvete illa billah” / “Kimsede Allah’ın lütfu ve ihsanı dışında, bir havl ve kuvvet yoktur.” hükmünce, bütün bu kuvvetler Allah’ın yaratmasıyla, hepsi Onun bir kudret tecellisidir.

Bunlara Üstad’ın ifadesiyle **“fenni bir nam takmak”** meselenin izahına yetmiyor.

Bizim sadece su sevkiyatı yönüne nazar ettiğimiz bu harika fabrika, ağacın dışından daha mükemmeldir. Biz bu manevi fabrikayı göremiyoruz da, ağacın yaprağına, çiçeğine bakmakla yetiniyoruz.

Bakışlar birbirinden ne kadar farklı !?.. Ben bazen çiçeklere bakıyorum da, arıların hep çiçeklerin ortalarına konduklarını görüyorum. Biz çiçeğin yaprağına bakarız, ondaki renk uyumuna, harika nakşa nazar ederiz. Arı ise bunlara hiç bakmaz. Çiçeğin tam ortasına konar, işini orada görür ve uçup gider.

Cenab-ı Hak herkese ayrı bir zevk vermiş. Arı da çiçeği seviyor, ben de seviyorum, bülbül de seviyor.

O çiçek gibi, arının kendisi de bir tezgah, bir fabrika. Onun içinde kurulan fabrika da arıdan daha güzel.

Diğer bütün bitkileri ve hayvanları da insan ve ağaç gibi düşünebiliriz.

Bu kâinat da bir ağaç gibi. Meyveleri muhtelif bir ağaç. İnsanlar onun en mükemmel meyvesi, ama her bir hayvan, her bir çiçek de yine **"kâinat tezgahında dokunuyor."** Bu kâinatın manevi tezgahları da gayb âleminde. Ve o gayb âlemi bu şahadet âleminde daha güzel; tıpkı ruhun bedenden güzel olması gibi.

"Ve zâhirde görünen hayat, şuur, kemal ve saire ancak bâtından zâhire süzülen zaîf bir tereşşuhtur. Yoksa bâtın camid, meyyit olup da ilim ve hayatı dışarıya vermiş olduğuna zehaba ihtimal yoktur."

İnsanın ilmi var da eline kalemi alıp bir şeyler yazıyor. O yazı onun ilminden tereşşuh ediyor. Her kelime bir reşha, her cümle bir damla gibi.

Reşha, bir damlanın sert bir zemine vurmasıyla hasıl olan küçük damlacıklar, sıçrantılardır.

İlemin son kısmında, içlerin dışlardan daha sanatlı ve daha mükemmel olduğuna insanın kendi varlığından üç misal veriliyor:

"Evet, karnın (miden) evinden; cildin, gömleğinden ve kuvve-i hâfızan, senin kitabından nakş ve intizamca daha yüksek ve daha garibdir."

Ve bu üç misalden gaybî âlemlere geçiliyor:

"Binaenaleyh âlem-i melekût, âlem-i şhadetten; âlem-i gayb, dünya ve âhiretten daha âli ve daha yüksektir..."

Melekler, arş, kürsi hep gayb âleminde dirler. Öte yandan, iman gayb için olduğuna göre, İlahi isimler ve sıfatlar da gayba dahildir. Buna göre **Rezzak** ismi rızıktan daha güzeldir, **Muhyi** ismi hayattan daha güzeldir. **Hâlık** ismi mahlukattan daha güzeldir.

Zahirde gördüğümüz bedeninin hayatını ve faaliyetlerini, cansız bir batına vermek mümkün değildir. Bedenin hareket etmesi ruhun hayat sahibi olmasının bir sonucudur. Asıl hayat ruhtadır, ondan bedene sirayet etmiştir. Bunun aksi

düşünülemeyeceği gibi, bu kâinattaki hikmetli, rahmetli, sanatlı,..., eserler de kör kuvvete, sağır tabiata verilemez.

Bu zahir eşyadan daha mükemmel bir batın âlemi bir melekut âlemi bir gayb âlemi var. Ve o âlemlerden çok daha latif ve nurani bir **“esma ve sıfatlar âlemi”** var.

Dipnotlar:

- (1) bk. [Mesnevi-i Nuriye, Zerre.](#)
- (2) bk. [Şualar, On Birinci Şuâ, Yedinci Mesele.](#)
- (3) bk. [Sözler, Yirmi İkinci Söz.](#)